

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการนิเทศแนวใหม่ เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการฝึกอบรมครู ข้าราชการพลเรือนและบุคลากรทางการศึกษาด้วยหลักสูตรฝึกอบรมแบบ e-Training สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนา องค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยากรที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรการนิเทศแนวใหม่ จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “การนิเทศแนวใหม่”	3
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สาระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	5
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	6
ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศแนวใหม่	8
ตอนที่ 2 สาเหตุในการพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่	10
ตอนที่ 3 แนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศแนวใหม่	12
ตอนที่ 4 นวัตกรรมและเทคนิคสำคัญในการนิเทศแนวใหม่	15
ใบงานที่ 1	23
ใบงานที่ 2	24
ใบงานที่ 3	25
ใบงานที่ 4	26
แบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียนหลักสูตร	27

หลักสูตร
การนิเทศแนวใหม่

รหัส UTQ-02201

ชื่อหลักสูตรรายวิชา การนิเทศแนวใหม่

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

นายสมควร	วรสันต์
ดร.เชาวฤทธิ์	จงเกษกรณ์
รศ.ดร.สิริพันธุ์	สุวรรณมรรคา
รศ.ดร.บุญมี	เณรยอด
อ.ดร.ศุภวรรณ	สัจจพิบูล

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

อธิบายความหมายของการนิเทศแนวใหม่ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน เทคนิคในการนิเทศในแบบต่างๆ เช่น Reflective Coaching, Mentoring & Supporting และเทคนิคอื่นๆ รวมถึงอธิบายความสำคัญในการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การประยุกต์แนวคิดและหลักการที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ตามสภาพจริง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายของการนิเทศแนวใหม่ ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน
2. อธิบายถึงเทคนิคการนิเทศแบบต่างๆ เช่น Reflective Coaching, Mentoring & Supporting และเทคนิคอื่นๆ
3. อธิบายความหมายและความสำคัญของการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
4. อธิบายกระบวนการนิเทศแนวใหม่
5. ประยุกต์ แนวคิดหลักการ นำไปสู่การปฏิบัติได้ตามสภาพจริง
6. อธิบายการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching)
7. อธิบายการนิเทศแบบเป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)
8. อธิบายการนิเทศแนวใหม่บนพื้นฐานการวิจัย (Research Based Supervision: RBS)

สาระการอบรม

- ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศแนวใหม่
- ตอนที่ 2 สาเหตุในการพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่
- ตอนที่ 3 แนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศแนวใหม่
- ตอนที่ 4 นวัตกรรมและเทคนิคสำคัญในการนิเทศแนวใหม่

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

โกวิท ประวาลพฤกษ์, ดร. พัฒนาการศึกษาแท้ และเพิ่มพัฒนางาน. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์บริษัทเคอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมแนจเม้นท์, 2542.

ชัด บุญญา. เทคนิคการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติการสอน เพื่อการนิเทศงานวิชาการภายใน

โรงเรียน. สารพัฒนาหลักสูตร., ปีที่ 14 อันดับที่ 12 กรกฎาคม - กันยายน 2538.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.

พะยอม แก้วกำเนิด. การนิเทศการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา : ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

วินัย เกษมเศรษฐ์. หลักการและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

วิโรจน์ สารรัตนะ, ดร. การวางแผน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2532.

ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ การค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการบริหาร และ ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)

หลักสูตร UTQ-2201 การนิเทศแนวใหม่

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศแนวใหม่คืออะไร

แนวคิด

การนิเทศที่ศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน (supervisor working with the teacher in the classroom) โดยใช้ข้อมูลนักเรียน ชั้นเรียน และโรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบ Reflective Coaching, Mentoring & Supporting และเทคนิคอื่นๆ ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน (RBS : Research Based Supervision) และใช้หลักการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายของการนิเทศแนวใหม่ ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน
2. อธิบายถึงเทคนิคการนิเทศแบบต่างๆ เช่น Reflective Coaching, Mentoring & Supporting และเทคนิคอื่นๆ

ตอนที่ 2 สาเหตุในการพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่

แนวคิด

ศึกษานิเทศก์ ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะดังนี้ พัฒนารูปแบบและเทคนิคการนิเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์ให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี พัฒนาเครือข่ายการนิเทศเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศและการยกระดับคุณภาพการศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการนิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาเทคนิคการนิเทศแบบ Reflective Coaching ,Mentoring and Supporting & Research Based Supervision : RBS ให้ผู้นิเทศสามารถทำงานกับโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างกลมกลืน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ตอนที่ 3 แนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศแนวใหม่

แนวคิด

กิจกรรมการพัฒนากการนิเทศแนวใหม่จะต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พัฒนาศักยภาพศึกษานิเทศก์ให้มีความพร้อม สร้างเครือข่ายการทำงานเชื่อมโยงทุกระดับ และสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ทำงานอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายกระบวนการนิเทศแนวใหม่
2. ประยุกต์ แนวคิดหลักการ นำไปสู่การปฏิบัติได้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 4 นวัตกรรมและเทคนิคสำคัญในการนิเทศแนวใหม่

เรื่องที่ 4.1 การชี้แนะสะท้อนความคิด (Reflective Coaching)

เรื่องที่ 4.2 การเป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)

เรื่องที่ 4.3 การใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Supervision: RBS)

แนวคิด

1. การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด เป็นการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์เป็นกระจกในการสะท้อนเปิดโอกาสสู่การเชื่อมโยง และสร้างความไว้วางใจ สนับสนุนให้คิดอย่างต่อเนื่อง
2. การนิเทศแบบพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้มีศักยภาพในการทำงานที่สูงขึ้น
3. การนิเทศแบบใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นวิธีการที่ศึกษานิเทศก์ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ในการค้นหาปัญหา และแนวทางพัฒนาโรงเรียน วิเคราะห์เป้าหมาย รวมถึงค้นหาและพัฒนานวัตกรรมในการแก้ปัญหาร่วมกับครู

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบาย

1. การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching)
2. การนิเทศแบบเป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)
3. การนิเทศแนวใหม่บนพื้นฐานการวิจัย (Research Based Supervision: RBS)

ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศแนวใหม่

การนิเทศแนวใหม่ คือ การนิเทศที่ศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน ด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting หรือเทคนิคอื่นๆที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการนิเทศแนวใหม่มีลักษณะที่มีเทคนิควิธีการการนิเทศที่หลากหลาย ปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะอย่างใกล้ชิด ใช้สื่อนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ รวมถึงใช้กระบวนการวิจัยในการนิเทศ

1. การนิเทศแนวใหม่ ระดับปฏิบัติการ คือ

การนิเทศที่ศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน (supervisor working with the teacher in the classroom) โดยใช้ข้อมูลนักเรียน ชั้นเรียน และโรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคนิคการนิเทศแบบ Reflective Coaching, Mentoring & Supporting และเทคนิคอื่นๆ ที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน (RBS : Research Based Supervision) และใช้หลักการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

2. การนิเทศแนวใหม่ ระดับเครือข่ายการนิเทศ คือ

เครือข่ายการนิเทศเป็นกลไกการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ประกอบด้วยคณะบุคคลที่เป็นศึกษานิเทศก์มืออาชีพ ร่วมกันจัดทำกลยุทธ์ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการดำเนินการในระดับพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ โดยมีโครงสร้างระบบเครือข่ายการนิเทศที่ดำเนินการจาก ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่เครือข่ายการนิเทศระดับกลุ่มจังหวัด และเครือข่ายการนิเทศระดับจังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามและประเมินผลคุณภาพการศึกษา โดยผ่านเครือข่ายการนิเทศทุกระดับ

3. ลักษณะสำคัญของการนิเทศแนวใหม่

การนิเทศแนวใหม่เป็นรูปแบบการนิเทศที่เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครู ซึ่งแตกต่างจากการนิเทศในแบบเดิม ดังนั้น การนิเทศแนวใหม่จึงมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 3.1 มีระบบปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 3.2 มีเทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น
- 3.3 มีระบบเครือข่ายการนิเทศสนับสนุน
- 3.4 ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ช่วยในการนิเทศ
- 3.5 ใช้ข้อมูลพื้นฐานและกระบวนการวิจัยในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ
- 3.6 ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ/พี่เลี้ยง (coach/mentor) ให้คำแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิด
- 3.7 ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศรับผลการนิเทศร่วมกัน

สรุป

การนิเทศแนวใหม่ คือ การนิเทศที่ศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน ด้วยการ Coaching, Mentoring และ Supporting หรือเทคนิคอื่นๆที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการนิเทศแนวใหม่มีลักษณะที่มีเทคนิควิธีการการนิเทศที่หลากหลาย ปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะอย่างใกล้ชิด ใช้สื่อนวัตกรรมมาช่วยในการนิเทศ รวมถึงใช้กระบวนการวิจัยในการนิเทศ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1

ตอนที่ 2 สาเหตุในการพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่

ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ทั้งระบบโดยการเร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการ (Mega Project) ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 โดยมีโครงการพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่เป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญกิจกรรมหนึ่ง เพราะระบบการนิเทศการศึกษาเป็นระบบสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารการศึกษาที่มีความสำคัญในการเป็นเพื่อนร่วมทาง ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพผู้เรียนภายใต้บรรยากาศแห่งความเป็นกัลยาณมิตรช่วยสร้างเสริม สร้างขวัญ กำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความชัดเจนตัดสินใจอย่างถูกต้องในการบริหารการศึกษาให้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรงช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลดีต่อผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งความรู้ ความสามารถ เจตคติและมีคุณธรรม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้อย่างมั่นคงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การนิเทศการศึกษาเป็นวิชาชีพที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้สามารถดำเนินการได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ จึงทำให้เกิดศาสตร์ด้านการนิเทศการศึกษาขึ้นอย่างมาก กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญโดยการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 โดยมี ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ เป็นหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษาที่มีความเป็นเอกภาพและมีอิสระในการทำงานทางด้านวิชาการ เพื่อให้ความช่วยเหลือครูในด้านต่างๆ ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานใหม่ในกระทรวงศึกษาธิการหลายครั้ง แต่ก็ยังคงมีหน่วยศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการวิจัยและพัฒนางานนิเทศ จนกำหนดเป็นมาตรฐานวิชาชีพศึกษานิเทศก์ของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น

จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดให้ศึกษานิเทศก์ทุกระดับปฏิบัติหน้าที่ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนั้นยังมีปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการนิเทศศึกษามีทั้งปัจจัยภายในนอก ได้แก่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา คือรูปแบบและวิธีการของระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม การศึกษาที่เน้นถึงการศึกษาตลอดชีวิต (Live Long Education) ทำให้เกิด

รูปแบบและการจัดระบบการศึกษาใหม่ เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ปัจจัยภายนอกอีกประการหนึ่ง คือความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้ การทำงาน และในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ความรู้และวิทยาการใหม่ โดยเฉพาะข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ศึกษานิเทศก์ต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบุคคลในองค์กร ซึ่งเมื่อทำงานไประยะหนึ่ง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงความรู้ ทักษะ และความต้องการในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเจตคติ ค่านิยมของแต่ละบุคคล การเปลี่ยนแปลงให้มีการทำงานเป็นทีม มีการร่วมมือกันทำงานอย่างมีเหตุผล มีการติดต่อสื่อสารและมีแรงจูงใจ ให้เกิดการ ทำงาน การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบนิเทศแนวใหม่ พัฒนาศึกษานิเทศก์ รูปแบบการนิเทศและพัฒนาเครือข่ายการนิเทศ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

ลักษณะสำคัญของการนิเทศแนวใหม่ : ศึกษานิเทศก์ ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะดังนี้

1. พัฒนารูปแบบและเทคนิคการนิเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
2. พัฒนาศึกษานิเทศก์ให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี
3. พัฒนาเครือข่ายการนิเทศเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง
4. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศและการยกระดับคุณภาพการศึกษา
5. ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการนิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. พัฒนาเทคนิคการนิเทศแบบ Reflective Coaching, Mentoring and Supporting & Research Based Supervision : RBS ให้ผู้นิเทศสามารถทำงานกับโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างกลมกลืน

สรุป

จากการปฏิรูปการศึกษาโดยยกระดับคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบและวิธีการของระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในองค์กร จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบนิเทศแนวใหม่ พัฒนาศึกษานิเทศก์ รูปแบบการนิเทศ และพัฒนาเครือข่ายการนิเทศ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดกิจกรรมการนิเทศแนวใหม่

การนิเทศแนวใหม่เป็นการนำเทคนิคมาใช้ในการนิเทศร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครู ซึ่งจำเป็นต้องมีแนวทาง และขั้นตอนที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการจัดการนิเทศแนวใหม่นี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาการนิเทศแนวใหม่ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจเรื่องการนิเทศแนวใหม่ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายศึกษานิเทศก์ทุกระดับ
2. การพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีคุณลักษณะและมีความพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. สร้างเครือข่ายเพื่อเป็นกลไกการทำงานร่วมกันประสานเชื่อมโยงทุกระดับ
4. สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ดำเนินงานนิเทศอย่างเป็นระบบ

ซึ่งกิจกรรมการพัฒนาการนิเทศแนวใหม่ดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างความเข้าใจเรื่องการนิเทศแนวใหม่ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายศึกษานิเทศก์ทุกระดับ

1. ผู้เกี่ยวข้องระดับกลุ่มจังหวัด
2. ผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด
3. ผู้เกี่ยวข้องระดับ สพท.
4. ผู้เกี่ยวข้องระดับโรงเรียน
5. ครูผู้รับการนิเทศ

แนวดำเนินการ

1. ประชุมชี้แจงระดับกลุ่มจังหวัด
2. ประชุมสัมมนาระดับพื้นที่
3. ผลิตเอกสารชี้แจง
4. นิเทศทางไกลแบบ online

ผลที่期待กับผู้ปฏิบัติงานในระบบนิเทศแนวใหม่

ทุกฝ่ายเข้าใจเหตุผล ความเป็นมา เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติงานตลอดจนพร้อมให้ความร่วมมือ

2. การพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีคุณลักษณะและมีความพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีคุณลักษณะและความพร้อมในการดำเนินการนิเทศแนวใหม่ มีขั้นตอนดังนี้

- 2.1. กำหนดคุณลักษณะสำคัญของศึกษานิเทศก์แนวใหม่
- 2.2. พัฒนาศึกษานิเทศก์ให้รู้ เข้าใจ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มีความมั่นใจ มีคุณลักษณะสำคัญของศึกษานิเทศก์แนวใหม่
- 2.3. สร้างแรงจูงใจภายในให้กับศึกษานิเทศก์ ในความมุ่งมั่นทำงานพัฒนา

แนวดำเนินการ

1. ประชุมผู้เชี่ยวชาญกำหนดคุณลักษณะ
 2. ประเมินคุณลักษณะศึกษานิเทศก์
 3. สร้างศึกษานิเทศก์ที่เป็นแกนนำการนิเทศแนวใหม่
 4. ศึกษานิเทศก์จัดทำ ID plan
- ประชุมอบรม / สัมมนาศึกษานิเทศก์ตาม NA

-ติดตามผลการพัฒนา (การปฏิบัติงานนิเทศของศึกษานิเทศก์

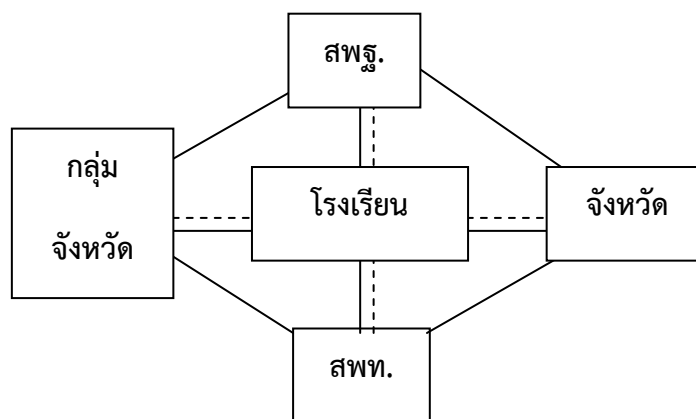
-สรรหา best practice

ผลที่เกิดกับศึกษานิเทศก์ ตามแนวทางการพัฒนาศึกษานิเทศก์แนวใหม่

1. มีภาวะผู้นำ
2. มีความสามารถในการนิเทศ
3. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3. สร้างเครือข่ายเพื่อเป็นกลไกการทำงานร่วมกันประสานเชื่อมโยงทุกระดับ

เครือข่ายในการนิเทศ ประกอบไปด้วย โรงเรียน จังหวัด กลุ่มจังหวัด สพท. และ สพฐ. ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะทำงานร่วมกัน สอดคล้องประสานกันในทุกๆระดับ ดังภาพ

ดังนั้น เพื่อให้การทำงานร่วมกันดังกล่าว มีการประสานงานร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมสัมมนาศึกษานิเทศก์กลุ่มจังหวัด
2. สัมมนา online
3. เชื่อมโยงเครือข่ายตาม NA
4. ประสานความร่วมมือผ่านเครือข่ายหลัก
5. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. ประชุมนำเสนอ BP

ผลที่เกิดกับการนิเทศ

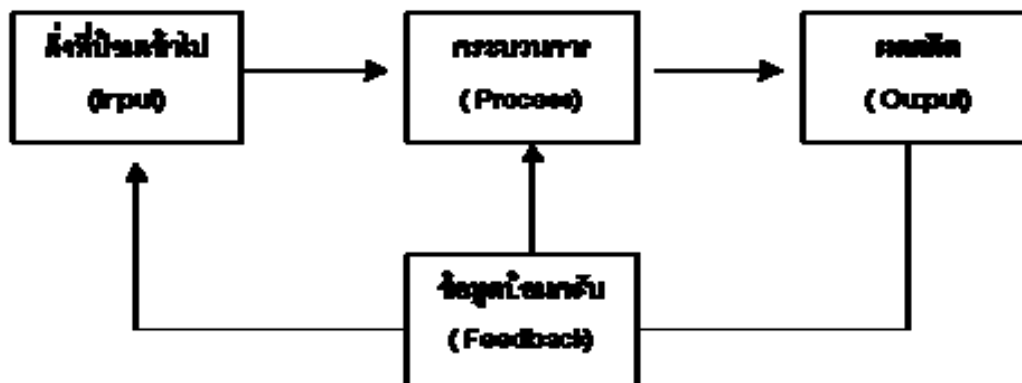
เกิดการปฏิบัติงานในรูปแบบมีส่วนร่วม มีการดำเนินงานร่วมกัน เชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายระดับต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือยกระดับคุณภาพการศึกษา

4. สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ดำเนินงานนิเทศอย่างเป็นระบบ

ระบบ เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ใช้ในการวางแผนและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ข้อมูลวัตถุดิบ (Input)
2. กระบวนการ (Process)
3. ผลผลิต (Output)
4. การตรวจสอบย้อนกลับ (Feedback)

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้ จะมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังแผนภาพ

ลักษณะสำคัญของวิธีระบบ

1. เป็นการทำงานร่วมกันเป็นคณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบนั้น ๆ
2. เป็นการแก้ปัญหาโดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
3. เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม
4. เป็นการแก้ปัญหาใหญ่ โดยแบ่งออกเป็นปัญหาย่อย ๆ เพื่อสะดวกในการแก้ปัญหาอันจะเป็นผลให้แก้ปัญหาใหญ่ได้สำเร็จ
5. มุ่งใช้การทดลองให้เห็นจริง
6. เลือกแก้ปัญหาที่พอจะแก้ไขได้และเป็นปัญหาเร่งด่วนก่อน

สรุป

กิจกรรมการพัฒนาการนิเทศแนวใหม่ ประกอบด้วย 1) การสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวทางการดำเนินงาน และพร้อมให้ความร่วมมือ 2) การพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีคุณลักษณะและความพร้อม สร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในทุกระดับ และ 4) สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3

ตอนที่ 4 นวัตกรรมและเทคนิคสำคัญในการนิเทศแนวใหม่

การนิเทศแนวใหม่ เป็นการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน โดยใช้ข้อมูลนักเรียน ชั้นเรียน และโรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีนวัตกรรมและเทคนิคแนวใหม่ในการนิเทศ ได้แก่

1. การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching)
2. การนิเทศแบบเป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)
3. การนิเทศแนวใหม่บนพื้นฐานการวิจัย (Research Based Supervision: RBS)

เรื่องที่ 4.1 การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching)

การชี้แนะสะท้อนคิด เป็นกระบวนการในการให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษาพร้อมกระตุ้นให้เกิดการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบโดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด

1. ศึกษานิเทศก์เป็นกระจกที่จะสะท้อนความคิดและความจริงของการกระทำให้เป็นระบบ ด้วยบรรยากาศสร้างสรรค์
2. ศึกษานิเทศก์เป็นหน้าต่างที่เปิดโอกาสสู่การเชื่อมโยงกับความรู้และปัจจัยภายนอกเพื่อเพิ่มทางเลือกและความมั่นใจในการตัดสินใจและลงมือกระทำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง
3. ศึกษานิเทศก์สร้างความไว้วางใจ (Building trust) ความเข้าใจ และสนับสนุนให้คิดต่อเนื่อง

คุณลักษณะศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่ได้ซ

การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องให้คำแนะนำ ชี้แนะ พร้อมสะท้อนให้เกิดกระบวนการคิด ดังนั้นคุณลักษณะสำคัญของศึกษานิเทศก์ ได้แก่

1. เป็นบุคคลที่มีต้นทุนของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา วิธีสอน รวมถึงมีบุคลิกภาพและ เจตคติที่ดีสม่ำเสมอ
2. มีความยืดหยุ่นไวต่อความรู้สึก และเป็นกัลยาณมิตร กับทุกคน
3. มีพื้นฐานและประสบการณ์ที่เข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมการทำงาน
4. มีการพัฒนาทักษะ การฟัง การคิด การถาม และการเขียนที่ชัดเจน
5. มีกระบวนการคิดทบทวน (Reflective Thinking)
6. มีพฤติกรรมการมองเชิงบวก จับถูก คิดถึงปัญหาที่เริ่มจากตนเอง
7. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พุดน้อยลง ฟังมากขึ้น ไม่สั่งการใด ๆ
8. ช่วยกำหนดจุดพัฒนา เชื่อมโยงและสนับสนุนความเปลี่ยนแปลง

กิจกรรม เทคนิค พฤติกรรมการโค้ชที่สำคัญ ได้แก่

1. ศึกษานิเทศกึ่งนิเทศแบบโค้ชแนะนำตนเองสั้นๆ และสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจ เป็นกันเอง โดยใช้พฤติกรรม เชิงบวก และจับถูก แล้วต่อยอดความคิดและการกระทำ ในระหว่างการสนทนา
2. ขอให้ผู้รับการโค้ชแนะนำตนเอง และเล่าถึงสิ่งๆที่ได้คิด ได้ทำ และได้แก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จ รวมถึงการสะท้อนปัญหา ที่ต้องการแก้ไข หรือพัฒนาให้ให้เกิดคุณภาพต่อไป
3. ศึกษานิเทศกึ่งโค้ชฟังอย่างตั้งใจ ทั้งสีหน้าและแววตาบ่งบอกถึงความชื่นชม และควร บันทึกลงประเด็นสำคัญไว้เพื่อทบทวน หากมีประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนควรใช้คำถามเพื่อให้เกิด ความชัดเจนมากขึ้น
4. ในขณะที่สนทนาโค้ชสามารถใช้คำพูดเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เล่ามีกำลังใจและอยากเล่าต่อ และสร้างบรรยากาศให้เกิดการสนทนาอย่างต่อเนื่อง
5. ถ้ามีผู้รับการโค้ชคนอื่นๆ อยู่ในวงสนทนาด้วย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่นเพิ่มเติม ก่อนที่โค้ชจะเติม
6. ถ้ามีประเด็นคำถามควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ลองคิดหาแนวทางแก้ปัญหาที่โค้ชจะตอบหรือให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ทีม

ขั้นตอนและกระบวนการโค้ช

การดำเนินการในการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

1. Creates trust (สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น)
2. Has “big ears, small mouth ” (ฟังมาก และพูดน้อย)
3. Is non-judgemental (โค้ชไม่ใช่ผู้ตัดสิน)
4. Asks questions (ใช้คำถามเพิ่มความชัดเจน)
5. Shows empathy (มีความรู้สึกร่วม เห็นอกเห็นใจ)
6. Is a constructive critic (วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์)
7. Challenges (สนับสนุนให้ลองวิธีใหม่ ๆ)
8. Makes suggestions or Gives advice (มีการให้ข้อเสนอแนะเท่าที่จำเป็น)
9. Invites talk (กระตุ้นให้มีการพูดคุย)
10. Sustained over time มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน
11. Sets and monitors targets (แบ่งเป็นช่วง และวางเป้าหมายชัดเจน นัดหมายการโค้ชครั้งต่อไป)
12. Gives ownership to teacher (ทำให้ผู้รับการโค้ชรู้สึกว่าเป็นเจ้าของความคิด และการกระทำนั้น)

ผลลัพธ์ที่แสดงถึงความสำเร็จของการโค้ชในรูปแบบชี้แนะสะท้อนคิด ได้แก่

1. ครูมีคุณภาพ ได้แนวคิดและหลักการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching) สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาตนเองทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. โรงเรียนมีคุณภาพ โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีนวัตกรรมทางการการศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และคุณภาพการศึกษาได้รับการรับรองตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

สรุป

การชี้แนะสะท้อนคิด เป็นกระบวนการในการให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษาพร้อมกระตุ้นให้เกิดการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆอย่างรอบคอบโดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน (Reflective Practice) ช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่องที่ 4.2 การนิเทศแบบเป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)

การนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentoring) หมายถึง ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้มีศักยภาพการทำงานสูงขึ้น

บทบาทหน้าที่ของ (Mentor)

1. เป็นผู้แนะนำแนวกลุ่มผู้รับการดูแล (Mentee) ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และอุปสรรคการทำงานโดยให้ผู้รับการดูแล (Mentee) ตัดสินใจและเลือกแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาดด้วยตนเอง
2. เป็นพันธมิตรที่คอยให้ข้อมูลแก่ Mentee แต่ละคนในกลุ่ม Mentee เกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็ง โดยวิธีการให้ผู้รับการดูแลเล่าปัญหาโดยพี่เลี้ยง Mentor จะฟังอย่างตั้งใจ เห็นอกเห็นใจและให้ข้อมูลความเห็นทั้งด้านดีและด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างตรงไปตรงมาและเป็นมิตร
3. เป็นผู้กระตุ้นให้กลุ่มผู้รับการดูแล ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และอนาคตของสถานศึกษาว่าจะไปทิศทางใด และจะขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างไร
4. เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ทำให้มีแนวทางในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และสามารถให้แนวทางแก่กลุ่มผู้รับการดูแล Mentee ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด และผู้เชื่อมโยง Mentee กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จะสามารถช่วยให้ Mentee เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานได้
5. เป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการดูแล Mentee ได้มีโอกาสแสดงความสามารถเป็นที่ประจักษ์ (Visibility)

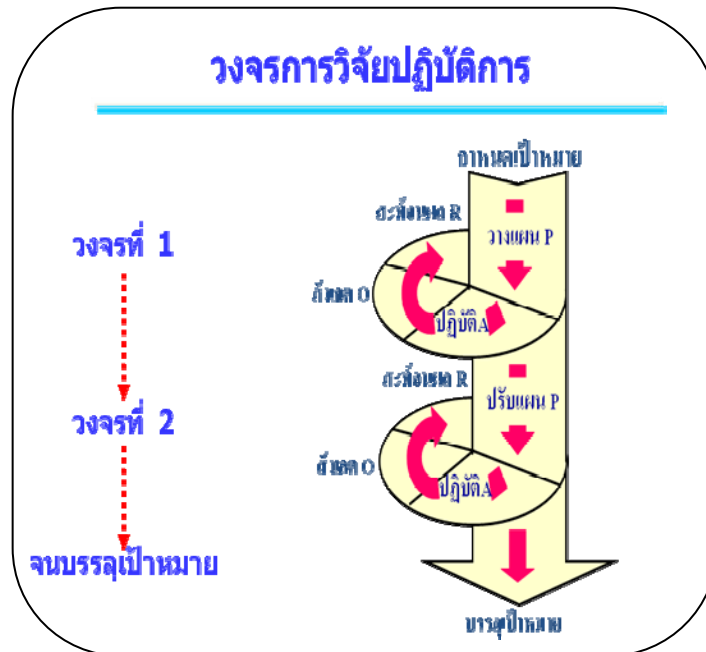
การใช้วิธีการ Mentoring จะช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

1. การช่วยให้กลุ่มกำหนดประเด็นในการประชุมพบปะกัน
2. การให้คำแนะนำหัวข้ออภิปรายและโครงการที่จะช่วยให้กลุ่มเรียนรู้เพิ่มขึ้น
3. การกระตุ้นให้กลุ่มแสดงความคิดเห็น
4. การให้คำปรึกษาเมื่อกลุ่มต้องการ
5. การสนับสนุนกลุ่มโดยเชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มกับบุคคลอื่นในองค์กร
6. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคล

ประโยชน์ของนิเทศแบบ Mentoring

1. สร้างกลุ่มคนที่มีความสามารถ มีศักยภาพ ได้เร็วกว่าปกติ
2. จูงใจให้ครูปฏิบัติงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี และมีศักยภาพในการทำงานสูงให้คงอยู่กับหน่วยงาน
3. กระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานสร้างผลงานมากขึ้น พร้อมทั้งจะทำงานหนักและทำทนายมากขึ้น
4. สร้างบรรยากาศของการนำเสนองานใหม่ ๆ หรือความคิดนอกกรอบมากขึ้น
5. สร้างระบบการสื่อสารแบบสองทาง (two way communication)

เรื่องที่ 4.3 การนิเทศแนวใหม่ใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Supervision : RBS)

จากแผนภูมิการวิจัยปฏิบัติการ ศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบ P-A-O-R (Plan-Action-Observe-Reflect) โดยศึกษานิเทศก์จะค้นหาปัญหาและแนวทางพัฒนาโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา รวมถึงการค้นหาและพัฒนานวัตกรรมที่จะใช้แก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนร่วมกับครู (supervisor working with the teacher in the classroom) โดยศึกษานิเทศก์จะ **ร่วมคิด ร่วมทำ** รวมถึงเป็น **เพื่อนร่วมเรียนรู้กับครูในโรงเรียนอย่างกัลยาณมิตร** โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching) เพื่อร่วมกันกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนทุกมิติ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งแนวทางในการเริ่มต้นพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำวิจัยปฏิบัติการร่วมกับครูในโรงเรียน นั่นคือทั้งศึกษานิเทศก์และครูต่างทำวิจัยปฏิบัติการ มีขั้นตอนดังนี้

1. **การวิเคราะห์ปัญหา** โดยศึกษานิเทศก์จะค้นหาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาโดยเข้าสังเกตการสอนหรือเก็บข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครูในโรงเรียน แล้วนำปัญหาหรือแนวทางการแก้ปัญหามาวิเคราะห์ร่วมกันกับครู เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น
2. **การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพิจารณารายการนวัตกรรมที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา** โดยศึกษานิเทศก์ นำผลการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับครูมาศึกษาวิเคราะห์ในเชิงวิชาการ และศึกษาค้นคว้าถึงความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และนำทางเลือกดังกล่าวไปสู่การพิจารณาปรึกษาร่วมกันกับครูในโรงเรียน เพื่อเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่อไป ดังแผนภาพกระบวนการพัฒนานวัตกรรม

3. **เลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุด** โดยศึกษานิเทศก์และครูร่วมกันวิเคราะห์เพื่อกำหนดและเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม ครอบคลุมประเด็นที่เป็นปัญหา เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียนและโรงเรียน

4. **สร้างต้นแบบนวัตกรรม** ศึกษานิเทศก์และครูร่วมกันสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับปัญหา โดยยึดหลักวิชาการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างนวัตกรรมที่จะนำไปทดลองใช้ในชั้นเรียนของครู และเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมต่อไป (ซึ่งจัดเป็นขั้นตอน D1 : Development-1 และ R1 : Research-1 ในขั้นตอนการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม)

5. **ทดลองใช้และปรับปรุงต้นแบบอย่างต่อเนื่อง** หลังจากการสร้างต้นแบบนวัตกรรมแล้ว ศึกษานิเทศก์และครูร่วมกันนำนวัตกรรมมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนหรือโรงเรียน ซึ่งต้นแบบนวัตกรรมในระยะเริ่มต้นอาจจะยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้แก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมายได้ จึงต้องมีการปรับปรุงนวัตกรรมและเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลการใช้นวัตกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (ซึ่งจัดเป็นขั้นตอน D2 : Development-2 และ R2 : Research-2 ในขั้นตอนการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม)

6. **ทดลองภาคสนาม** หลังจากทดลองใช้และพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมจนมั่นใจแล้ว ศึกษานิเทศก์และครูร่วมกันนำนวัตกรรมไปใช้จริงในชั้นเรียนหรือโรงเรียน และร่วมกันสังเกตผลและเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป (ซึ่งจัดเป็นขั้นตอน D3 : Development-3 และ R3 : Research-3 ในขั้นตอนการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรม)

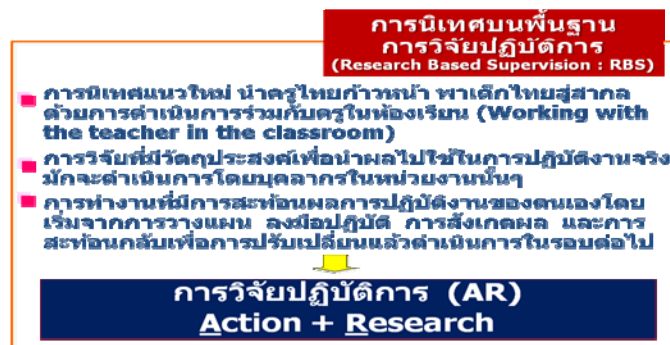
7. **การประเมินผลการทดลองใช้ สรุปผล และเขียนรายงานการพัฒนานวัตกรรม** หลังจาก ศึกษานิเทศก์และครูร่วมกันพัฒนานวัตกรรมและทดลองใช้นวัตกรรมพร้อมทั้งเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จะนำขั้นตอนการพัฒนาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนรายงานเป็นเชิงวิจัยเมื่อดำเนินการครบ 7 ขั้นตอน ดังแผนภูมิกระบวนการพัฒนานวัตกรรมแล้ว ทั้งศึกษานิเทศก์และครูได้เรียนรู้ร่วมกันโดยการปฏิบัติการวิจัยผ่านงานในหน้าที่ของทั้งศึกษานิเทศก์และครู ในห้องเรียนหรือโรงเรียน ตามแนวทาง Working in Classroom ผลที่ได้คือผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และผลพลอยได้คือเกิดรายงานวิจัยของศึกษานิเทศก์และครู จากการปฏิบัติงานในหน้าที่ ระยะเริ่มต้นจะเน้น

การพัฒนานวัตกรรม D1 จะตัวใหญ่ (นวัตกรรมสำคัญมาก) และเมื่อจบกระบวนการวิจัย R3 จะตัวใหญ่ (การวิจัยสำคัญมาก) ดังแผนภูมิการพัฒนาด้านแบบนวัตกรรม

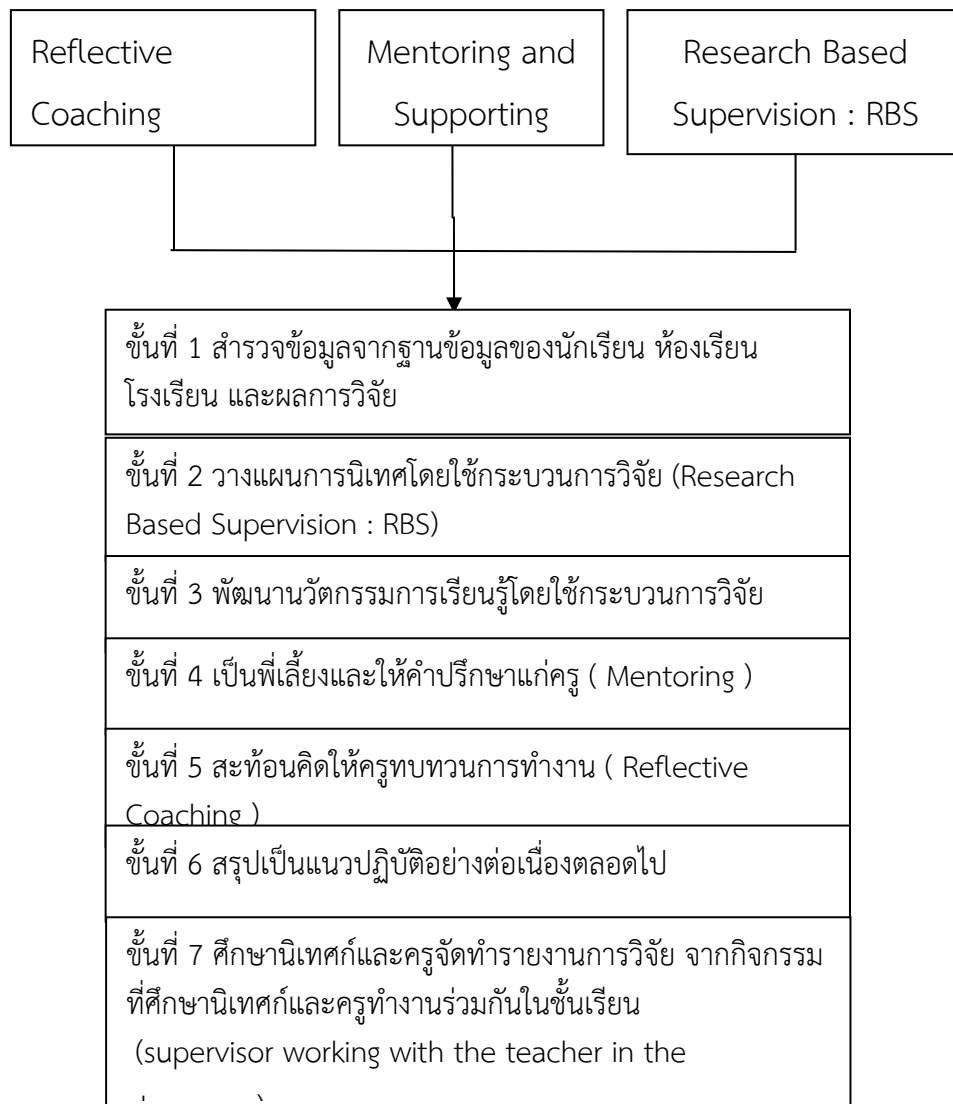

บทสรุปของการนิเทศโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล บนฐานของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ และสังคมเครือข่าย การนิเทศแนวใหม่จึงต้องปรับบทบาทของศึกษานิเทศก์ ให้ฟังมาก พูดน้อย ใช้คำถามสะท้อนการคิดบนพื้นฐานของข้อมูล ลดการบอกคำตอบ ไม่สั่งการใดๆ และยึดหลักผู้รับการนิเทศคือเพื่อนร่วมเรียนรู้ ตามเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching) โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนานวัตกรรมบนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริงในพื้นที่การปฏิบัติงานหรือในห้องเรียน (Working in Classroom) ซึ่งทั้งศึกษานิเทศก์และครูจะวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาาร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมแก้ปัญหา นั่นคือการทำงานในหน้าที่ของทั้งศึกษานิเทศก์และครูโดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (P-A-O-R) นั่นเอง ดังแผนภูมิ

แผนภูมิการประยุกต์นวัตกรรมการนิเทศแนวใหม่สู่ห้องเรียน
โดยศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันในชั้นเรียน
(Supervisor working with the teacher in the classroom)

สรุป

นวัตกรรมการนิเทศแนวใหม่ ได้แก่

1. การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective Coaching) เพื่อให้ศึกษานิเทศก์เป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนความคิดและความจริง เป็นหน้าต่างเชื่อมโยงความรู้กับปัจจัยภายนอก และสร้างความไว้วางใจ ความเข้าใจ และสนับสนุนให้คิดอย่างต่อเนื่อง
2. การนิเทศแบบเป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting) เป็นการนิเทศแบบให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน
3. การนิเทศแนวใหม่บนพื้นฐานการวิจัย (Research Based Supervision : RBS) ศึกษานิเทศก์ทำงานร่วมกับครูในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ โดยมีกระบวนการดังนี้ การวิเคราะห์ปัญหา การศึกษาหลักการทฤษฎี นวัตกรรมที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา เลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุด สร้างต้นแบบนวัตกรรม ทดลองใช้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทดลองภาคสนาม และการประเมินการทดลองใช้ สรุปผล

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4

ใบงานที่ 1

ชื่อหลักสูตร การนิเทศแนวใหม่

ตอนที่ 1 การนิเทศแนวใหม่คืออะไร

กิจกรรมเสนอแนะ (โปรดอภิปรายใน web board)

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดศึกษานิเทศก์และครูจึงต้องทำงานร่วมกันในชั้นเรียน (Supervisor working with the teacher in the classroom)
2. การทำงานร่วมกันของศึกษานิเทศก์และครูในชั้นเรียนต้องใช้ข้อมูลอะไรบ้างและใช้ข้อมูลนั้นอย่างไร โปรดยกตัวอย่าง
3. เทคนิคการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์ใช้ทำงานร่วมกับครูควรมีลักษณะอย่างไร
4. เมื่อศึกษานิเทศก์และครูทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะรายงานเชิงวิชาการในรูปแบบใดจึงจะเชื่อถือได้ และถ้าต้องการให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ ควรดำเนินการอย่างไร
5. ระบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะอย่างไร

ใบงานที่ 2

ชื่อหลักสูตร การนิเทศแนวใหม่

ตอนที่ 2 ทำไมต้องพัฒนาระบบการนิเทศแนวใหม่

กิจกรรม (โปรดอภิปรายใน web board)

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดศึกษานิเทศก์จึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
2. โปรดระบุความสำคัญที่ศึกษานิเทศก์ต้องพัฒนาตนเองด้าน ICT จำนวน 5 ข้อ
3. ปัจจุบันครูมีการพัฒนาตนเองโดยศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอกเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ศึกษานิเทศก์จะพัฒนาตนเองอย่างไรและจะใช้เทคนิคการนิเทศอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย
4. ศึกษานิเทศก์จะวางแผนการนำเทคนิคการนิเทศแนวใหม่ไปทำงานร่วมกับครูในชั้นเรียน ควร มีกิจกรรม และขั้นตอนการนิเทศที่สำคัญอะไรบ้าง ที่จะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน (ทั้งของศึกษานิเทศก์และครู)
5. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการนิเทศแนวใหม่ตามความคิดเห็นของท่านมีลักษณะอย่างไร

ใบงานที่ 3

ชื่อหลักสูตร การนิเทศแนวใหม่
ตอนที่ 3 การนิเทศแนวใหม่ทำอะไร

กิจกรรมเสนอแนะ (โปรดอภิปรายใน web board)

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. การนิเทศแนวใหม่ศึกษานิเทศก์ต้องพัฒนาตนเองด้านใดบ้างและทำอย่างไร
2. โปรดนำเสนอ IDP ของท่านโดยสรุปความต้องการในการพัฒนาเพื่อเติมเต็มความรู้ให้เต็มศักยภาพ
3. จากข้อ 2 ศึกษานิเทศก์จะใช้นวัตกรรมใดในการทำงานร่วมกับครูในชั้นเรียนและโปรดนำเสนอกระบวนการวิจัยร่วมกับครูที่จะเกิดจากการร่วมกันแก้ปัญหาการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษางานบรรลุเป้าหมาย

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร การนิเทศแนวใหม่

ตอนที่ 4 นวัตกรรมและเทคนิคสำคัญในการนิเทศแนวใหม่

กิจกรรมเสนอแนะ (โปรดอภิปรายใน web board)

ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอภิปรายตามประเด็นคำถามต่อไปนี้

1. นวัตกรรมการนิเทศแนวใหม่ใช้เทคนิคการนิเทศอะไรบ้าง อย่างไร
2. โปรดนำเสนอกรณีศึกษาการใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Reflective coaching ในการทำงานร่วมกับครูในชั้นเรียน (supervisor working with the teacher in the classroom)
3. จากข้อ 2 สามารถพัฒนากรณีศึกษาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องได้ และต่อยอดให้เป็น Best Practice ทั้งของศึกษานิเทศก์และครูที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ โดยใช้ นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์และครูต่างค้นพบวิธีปฏิบัติของตนเอง